

م

م

م

م

م

م

م

م

Vesivessan vetäminen kuluttaa paljon vettä.	
Nopan silmäluku	
1-2 Älä nosta nappia	Teollisuusmaissa ja kehitysmaiden varakkaammissa perheissä käytetään vesivessoja.
3-6 Nosta nappi	Monissa kehitysmaissa käytetään kuivakäymälöitä, jotka eivät kuluta vettä.

Jätevettä syntyy monista kodin toiminnoista, kuten wc, suihku ja ruuanlaitto.	
Nopan silmäluku	
1-3 Älä nosta nappia	Monissa maissa ei ole varaa rakentaa vesihuoltoa, jolloin jätevedet valuvat likaisina ympäristöön.
4-6 Nosta nappi	Vesihuollon avulla jätevedet kerätään ja puhdistetaan ennen kuin ne pääsevät puhdistettuina ympäristöön.

Valtioiden tulisi taata, että kodeissa ja kouluissa on riittävästi puhdasta vettä.	
Nopan silmäluku	
Pariton (1,3,5) Älä nosta nappia	Monissa maissa vedenhaku on tyttöjen vastuulla. Jos matka on pitkä, tytöt eivät pääse kouluun.
Parillinen (2,4,6) Nosta nappi	Kun kylään rakennetaan vesipiste, monet tytöt pääsevät ensimmäistä kertaa kouluun.

Kuivuudesta kärsivissä maissa on pulaa vedestä.	
Nopan silmäluku	
1-3 Älä nosta nappia	Kehitysmaiden köyhissä perheissä vettä on päivittäin käytössä alle 20l/hlö.
4-6 Nosta nappi	Kehitysmaissakin varakkailla perheillä on mahdollisuus ostaa pullovetä.

Pitkään jatkunut kuivuus voi johtaa nälänhätään.	
Nopan silmäluku	
Pariton (1,3,5) Älä nosta nappia	Nälänhätä voidaan julistaa, kun yli 30 % lapsista kärsii aliravitsemuksesta.
Parillinen (2,4,6) Nosta nappi	Avustustyön avulla alueelle saadaan ruokaa ja nälänhätä voidaan saada väistymään.

Ilmastonmuutos vaikuttaa sään ääri-ilmiöihin lisäten kuivuuskausia ja tulvia.	
Nopan silmäluku	
Pariton (1,3,5) Älä nosta nappia	Kuivista alueista tulee yhä kuivempia ja sateisista alueista yhä sateisempia.
Parillinen (2,4,6) Nosta nappi	Ilmastonmuutoksen vaikutuksista Suomen ilmastoon ei ole vielä varmuutta.

Poliitikkojen suhtautuminen ilmastonmuutoksen hillitsemiseen vaihtelee.	
Nopan silmäluku	
1-3 Älä nosta nappia	Monissa teollisuusmaissa poliitikot eivät ole vielä ryhtyneet riittäviin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.
4-6 Nosta nappi	Monien kehitysmaiden poliitikot ajavat kansainvälisiä päätöksiä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

Yhä useammat joutuvat jättämään kotinsa ilmastonmuutoksen aiheuttamien katastrofien vuoksi.	
Nopan silmäluku	
1-3 Älä nosta nappia	Pakolaisleireillä on usein puutetta sekä ruoasta että puhtaasta vedestä.
4-6 Nosta nappi	UNICEF yhdessä muiden järjestöjen kanssa toimittaa pakolaisleireille mm. vettä ja ruokaa.

م

م

م

م

م

م

م

م

Piilovesi tarkoittaa sitä vettä, joka on kulunut tuotteiden valmistuksessa.	
Nopan silmäluku	
1-3 Älä nosta nappia	Eniten vettä kuluu teollisuustuotteiden ja eläinperäisten tuotteiden valmistuksessa.
4-6 Nosta nappi	Kasviperäisten tuotteiden valmistuksessa kuluu yleensä vähiten vettä.

Keuhkokuume ja ripuli ovat yleisimmät syyt alle 5-vuotiaiden lasten kuolemiin	
Nopan silmäluku	
Pariton (1,3,5) Älä nosta nappia	Likainen vesi ja huono hygienia lisäävät tautien leviämistä.
Parillinen (2,4,6) Nosta nappi	Puhdas vesi ja käsien pesu saippualla auttavat tautien torjumisessa.

Kehitysmaissa ripuli on tappava tauti.	
Nopan silmäluku	
1-2 Älä nosta nappia	Kuumassa ilmastossa ripuli johtaa nopeasti nestehukkaan.
3-6 Nosta nappi	Kylmässä ilmastossa ripuli ei yleensä ole tappava. Nykyisin sitä vastaan on myös rokotteita.

Ihmisellä pitäisi olla päivittäin käytössään 50-100 l puhdasta vettä	
Nopan silmäluku	
1-4 Älä nosta nappia	Monissa maissa ihmisillä on käytössään alle 10 l vettä päivässä.
5-6 Nosta nappi	Suomessa ihminen kuluttaa vettä keskimäärin 150 l päivässä.

Maapallon vesivaroista n. 3 % on makeaa vettä. Suurin osa vedestä on suolaista merivettä.	
Nopan silmäluku	
1-4 Älä nosta nappia	Suurin osa makeasta vedestä on jäätiköissä tai muuten ihmiskäytön ulottumattomissa.
5-6 Nosta nappi	Ihmisten kannalta tärkeimmät vedenlähteet ovat järvet, joet ja pohjavesi.

Ilmaston lämpeneminen pahentaa aavikoitumisongelmaa kuivilla alueilla.	
Nopan silmäluku	
Pariton (1,3,5) Älä nosta nappia	Puiden kaataminen, ylilaiduntaminen ja tehoviljely lisäävät aavikoitumista.
Parillinen (2,4,6) Nosta nappi	Puiden istuttamisella ja perinteisillä viljelymenetelmillä voidaan estää aavikoitumista.

Ilmastomuutoksen johdosta merenpinta uhkaa nousta.	
Nopan silmäluku	
1-3 Älä nosta nappia	Monet valtiot ovat vaarassa kadota nousevan merenpinnan alle.
4-6 Nosta nappi	Suomessa merenpinnan nousu on todennäköisesti vähäistä.

Puhdistamattomassa vedessä voi olla bakteereja, loisia ja muita sairautta aiheuttavia tekijöitä.	
Nopan silmäluku	
1-3 Älä nosta nappia	Monissa kehitysmaissa ei ole tarpeeksi puhdasta vettä kaikille.
4-6 Nosta nappi	Suomessa vesijohtovedelle on asetettu laatuvaatimukset mm. pieneliöiden, loisten ja kemiallisten aineiden suhteen.

م

م

م

م

م

م

م

م

Kasvispainotteinen ruoka on yksi ilmastonmuutoksen hillitsemiskeinoista	
Nopan silmäluku	
Pariton (1,3,5) Älä nosta nappia	Suomessa lihankulutus on kolminkertaistunut 60 vuodessa.
Parillinen (2,4,6) Nosta nappi	Monissa kehitysmaissa syödään vain vähän lihaa.

Kaatopaikoilla mädäntyvä biojäte tuottaa kasvihuonekaasuja.	
Nopan silmäluku	
Pariton (1,3,5) Älä nosta nappia	Mätänemisessä syntyy metaania.
Parillinen (2,4,6) Nosta nappi	Kompostoitaaessa biojäte ei tuota metaania ja lisäksi siitä saadaan multa.

Suikussa kuluu vettä noin 12 litraa minuutissa	
Nopan silmäluku	
1-3 Nosta nappi	Viiden minuutin suihku kuluttaa vettä noin 60 litraa.
4-6 Älä nosta nappia	20 minuutin suihku kuluttaa vettä noin 200 litraa.

Väestönkasvu ja ilmastonmuutos pahentavat veden puutetta.	
Nopan silmäluku	
1-3 Älä nosta nappia	Noin yhdellä kymmenestä ihmisestä ei ole puhdasta vettä.
4-6 Nosta nappi	Puhtaan juomaveden puutteesta kärsivien osuus on saatu pienemmään.

Tulvat pilaavat vesiä ja tarjoavat mm. malaria-hyttysille tehokkaan paikan lisääntyä.	
Nopan silmäluku	
Pariton (1,3,5) Älä nosta nappia	Malaria on yleinen tauti tropiikissa. Se oireilee kuumeiluna.
Parillinen (2,4,6) Nosta nappi	Tehokkain tapa suojautua malarialta on hyttysenpistoilta suojautuminen vaatteiden ja hyttysverkkojen avulla.

Ulosteissa on paljon bakteereja.	
Nopan silmäluku	
1-3 Älä nosta nappia	Jos ulosteet pääsevät pellolle käsittelemättöminä, bakteerit voivat aiheuttaa monenlaisia sairauksia.
4-6 Nosta nappi	Kun ulostejäätettä kompostoi tarpeeksi pitkään, bakteerit kuolevat ja saadaan hyvää lannoitetta pelloille.

Kehitysmaissa yhä useampi ihminen muuttaa maalta kaupunkiin työpaikan ja paremman elintason toivossa.	
Nopan silmäluku	
Pariton (1,3,5) Älä nosta nappia	Monet päätyvät asumaan slummeihin, joissa ei useinkaan ole tarjolla puhdasta vettä, vessaa eikä viemäreitä.
Parillinen (2,4,6) Nosta nappi	Joillekin kaupunkiin muutto tuo odotetun paremman elämän. Monien slummien olosuhteita on myös saatu parannettua.

Jokainen voi omilla toimillaan säästää vettä.	
Nopan silmäluku	
1 Älä nosta nappia	Suomessa käytetään paljon vettä, sillä vedestä ei ole vielä puutetta. Veden puhdistaminen on kuitenkin kallista.
2-6 Nosta nappi	Mainitse vähintään kolme tapaa säästää vettä, niin voit nostaa napin.

